

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 „
Helyben háshoz hordva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
vagy megőrzésére nem vállal kötelem.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Mezőgazdasági politikánk.

A helyes irányban való előrehaladás és sikeres munkálkodás fontos eszköze, sőt elengedhetetlen feltétele az, hogy idő-ről-időre megálljunk és a befutott utra visszatekintsünk. Nem csak a jövőben való reményt és bizalmat merithetünk a múlt eredményeiből, hanem ezek szolgáltatják a legbecsesebb utmutatásokat is a jövő teendőire nézve, mert belőlük állapíthatjuk meg azt, hogy mily közel, vagy mily távol vagyunk célunktól és mily feladatok a legfontosabbak célunk munkálása szempontjából.

Ennek az igazságnak köszöni létrejövését az a munka is, mely a kormány mezőgazdasági működését ismerteti. Viszszapillant a földmívelésügyi kormányzat utolsó három év működésére. Megmutatja, hogy mi történt ezen idő alatt, azért, hogy egyrészt a jövőben megoldandó feladatok annál világosabban álljanak előttünk, másrészt pedig mód nyujtassék az illetékes köröknek a kormány működését illetőleg a tárgyilagos hozzászólásra.

Ha végig tekintünk ezen a tevékenységen, úgy annak fő jellemvonását az egyes termelési ágak egyenletes gondozá-

sán kívül az állam támogatására leginkább rászoruló népréteg érdekeinek az istápolásában fogjuk találni.

Az a körülmény, hogy a szociális téren reá váró kötelességek teljes tudatában igyekezett a kormány ezeknek megfelelni és a termelési ágak fejlesztésénél is abból a szempontból indult ki, hogy a mezőgazdaság fejlesztése csak ugynyugszik szilárd alapon, ha a földet közvetlen munkáló munkás és kisbirtokos is minél nagyobb hasznát látja a mezőgazdaság productivitása emelkedésének, magyarázza meg a mezőgazdasági munkásügynek és a birtokpolitikai kérdéseknek az előtérbe nyomulását. Fontos törvényhozási intézkedések jelzik az e téren kifejtett működést. Ebbe a korszakba esik a gazdasági munkaházokról szóló törvény, valamint a cselédtörvény meghozatala, hasonlóképpen a birtokrendezésről szóló fontos törvények megalkotása és a birtokpolitika új fejlődésének korszakát megnyitó telepítési és ingatlan feldarabolási törvényjavaslat kidolgozása.

Másfelől a földmívelési kormány teljes tudatában van annak, hogy népünk nagy rétegeinek állandó boldogulására is csak úgy lehet számítani, ha a nagy és közép-birtok gyakorlati példájában és vezetők-

erejében megtalálják fejlődésük helyes irányát és biztosítékait és ezért nem lehet végzetesebb politika mint az, mely ezen vezető osztályok tekintélyét, súlyát és erejét ahelyett, hogy fokozná és emelné, gyengíteni törekednék. Ennek szemelített tartásával a kormány törekvése arra irányult, hogy a nagy és középbirtok jogos érdekeinek előmozdításával a széles néprétegek számára munkaalkalmakat és anyagi támaszt teremtsen, másrészt pedig az annyira fontos szellemi és erkölcsi vezetést biztosítsa.

Szociális feladatai mellett, az egyes, a nemzet életgyökereit alkotó gazdasági ágaknak a gondozásáról sem feledkezett meg; az állattenyésztés fejlesztéséről, a marokkói sáska irtásáról és a borhamisításról szóló törvények meghozatala, a takarmányhiány enyhítésére irányuló akció, az állati oltóanyagok állami termelésére, az öntözés fejlesztésére, a növények állati és növényi ellenségeinek irtására vonatkozó intézkedései épp oly kétségtelenül bizonyítják ezt, mint a sikeres termelés alapfeltételét képező gazdasági szakoktatás kérdésének folytonos fejlesztése, melynek érdekében a földmívelésközpontok számát gyarapította, a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg a gazdasági nép-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Ünnepi beszéd.

A szent Orsolya rendi apácák vezetése alatt álló nagyváradai római katolikus tanítónőképző intézet 50 év jubiláris ünnepségén, 1909. május hó 30-án tartotta dr. Lányi József felsz. püspök, nagyváradai kanonok, egyházmegyei tanfelügyelő.

(Folytatás.)

Jól tudják a szülők, hogy azt a gondosságot és szeretetet, mellyel ők gyermekük iránt viseltetnek, senki sem tudja úgy pótolni, sőt sok tekintetben majdnem feledtetni, mint éppen a jó szerzetesnők, akiktől ritkán vett búcsút egy növendék is száraz szemmel; s ha évek múlva kérdik őket, mikor voltak a legboldogabbak: örömprepsve vallják meg, hogy akkor, midőn a jó szent Orsolya-rendi apácák szeretete és felügyelete mellett a vallásosság és hazafiság iskolájának, ezen intézetnek tiszta légkörében töltötték napjaikat.

S ez nem is lehet másképpen. Amit a serdülő képezdésznő a jámbor, erényes szerzetesnőktől tanul, amit tőlük hall és lát: mindaz

eltörülhetetlen benyomást gyakorol az ifjú leány lelkére. A szerzetesnő viselkedésében egyszerű, de amellől mindig finom és előkelő; alázatos és kedves; szerény és barátságos. A képezdésznő az erényes szerzetesnőt tiszteli, szereti és nagyrabecsüli; hősi lemondásáért, szelplőtelen lelkéért csodálja, példáját követi, erényeiben utánozza. A szerzetesnő mély hatással van a képezdési leányokra amíg iskolába járnak s eszményképét nem felejtik el késő évekmulva sem.

Az egyház szent érdeke kívánja, hogy minél több tanítónőképző intézet szerzetesnők kezében legyen.

Általános ugyanis a panasz, hogy a mi katolikus társadalmunk hideg és közönyös. Egykedvűen nézi a tértoglalást ellenségei részéről. A katolicizmust papi dolognak tekinti és nem egyuttal saját ügyének is. Sokan csak névleg katolikusok. Ha tenni, ha színt vallani kell, azonnal meghátrálnak. Áldozatról szó sincs. Katolikus lapokra, folyóiratokra, egyházi célokra nincs pénz. Ellenben színházakra, mulatságokra, női hiúságok fődőzésére bőven telik. Tudja Isten, hogy mi lehet e dolgok pszichológiája, de szemmeláthatólag sokan vannak, akik nem mernek színt vallani s ha ér-

dekük kívánja, gyáván visszavonulnak. A katolikus öntudat nálunk kiáltó baj, amelyet orvosolni iskoláink komoly hivatása legyen. Új nemzedéket kell nevelni, amely hinni és lelki életet élni tud. De kik neveljék föl? Első sorban a szerzetesnők. Egyrészt az által, hogy vallásos, lelkes tanítónőket és anyákat nevelnek, akik a zsenge ifjúságot tanítsák, neveljék hazaszeretetre és buzgó vallásosságon vezéreljék; másrészt hitű, szerető hitvestársak nevelésével, akiknek majdan az legyen főfeladatuk, hogy a férfiakat, ezen a vallás dolgában, a gyakorlati katolikus hitéletben gyakorlata oly nagy gyermekeket, irányítsák és vezessék. Az ő önmegtartózkodó életük szent utakat jelöl meg a leányoknak, a képezdésznőknek, a jövő hitvestársnak, anyáknak és tanítónőknek; megjelenésük az iskolában mély tiszteletet ébreszt tanítványaik lelkében; előadásuk teljes összhangban áll a vallás igazságaival; példájuk eleven beszéd, amely visszhangot kelt a fiatal szívekben. Mi meghajolunk a szerzetesnők alakja előtt; mindnyájunknak imponál kontemplatív áhitatuk. Ők növendékeiknek, akik mint tanítónők, vagy mint hitvestársak és anyák szintén hivatva lesznek tanítani, nevelni, megtestesült példaképei. Amit tőlük lát a növen-

1000 „PANAMA” Reichard
= kalap érkezett =
áruházában, melyek a mai naptól kezdve kiárusítatnak.

iskolákról szóló törvényjavaslatot előkészítette, a gazdasági tanintézeteket átszervezte, fejlesztette a kertészeti és erdészeti szakoktatást, fellendítette a népies szakirodalmat és a katonák gazdasági oktatásáról gondoskodott.

A földművelési kormány sokoldalú működését nagy vonásaiban vázolni nehéz. A fentiek kiegészítéseként csak a gazdasági termények értékesítésére nézve oly fontos vízi hálózat kiépítését célzó a vízi beruházásokról szóló törvényjavaslatot és a tárcának azt a törekvését kívánjuk felemlíteni, mely az Ausztriával létesített kiegyezésnél és a külföldi viszonylatokban a magyar mezőgazdaság értékesítése számára piacot biztosított, anélkül, hogy hazánk mezőgazdaságára zúdította volna a külföld versenyét. Nem feledkezhetünk meg végül a földművelési kormány azon munkásságáról sem, hogy a dolgok nagy összefüggését tekintve nem maradt meg a mezőgazdaság fejlesztéséhez közvetlenül szükséges intézkedéseknél, hanem ezek körén túl terjeszkedve az őstermeléstől és a természettől nyert anyagoknak az emberi élvezetre való alkalmasságát lételet igyekezett előmozdítani és feladatkörében a közegészségügy szolgálására törekedett, a husvizsgálati szabályrendelet, a tőgy-gümőkór irtása, a tuberkulózis terjesztése által egyaránt. Bár hoznák ezek az intézkedések a magyar mezőgazdaság viruló továbbfejlődését magukkal!

A politikai válság.

A Neue Freie Presse pünkösdi leleplezése óta a függetlenségi párt titkos memorandumja izgatta a politikai köröket. Ma erre az ügyre

dék, az iránt érdeklődik; ami nemeset ők művelnek, azt önmagára s a reá bizandó lelkekre nézve is könnyűnek tartja. Elmulthatatlanul vésszönek a képezdei növendék lelkébe azon emlékek, amelyeket ezen tanítónőképzőintézetben szerzett. Önkéntelenül is beleéli magát ama vallásos eszmekörbe, amelynek áhitatát, éltető erejét több éven át szívta magába. Hogy ne volna igaz tudása, mély gyöngédsége, megnyerő modora, ha képezdei életét oly lelkes, vallásos és hazafias szerzetesnők bölcs vezetése alatt a katolikus szellem hatotta át? Ha pedig későbbben e szép lelki vonásokból kevesebbet találunk a volt növendék lelkén, ha a kép csak tökéletlen: akkor nyugodt lélekkel a társadalmi viszonyoknak tehetünk szemrehányást, mert ezek s nem az intézet keltik fel a sokszor emlegetett »igényeket« a leányok szívében. Ezek miatt nem lehet, nem szabad e tanítónőképző intézetet elítélni. Bármit romboló is azonban a mai társadalom hatása az ifju szívre, azt a jelleget, amelyet ezen zárda jámbor és hazafias szerzetesnői a növendékek lelkére nyomnak, eltörölni nem tudják, szentségtelen kezek azt végkép ki nem irthatják. Vagy a világosság és erény útján halad a növendék későbbi életében s azon megmarad mindvégig, vagy ha eltévelyedik, ha eltántorodik is egy

Méray Horváth Kálmán nyilatkozata vet érdekes világitást.

Az ösztöndíjas magántudás.

— Méray-Horváth Károly nyilatkozata. —

Pünkösöd óta találgatják, ki volt megint az, a ki a magyar nemzeti követelések tárgyában a függetlenségi párt nevében lefelé lícitált a királynál? Tudvalevőleg Andrásynak és Werkerlének van komoly kibontakozási terve, melyet azonban Bécs nem akar bevenni, mert a terv tulságosan magyar. Ez a terv csak végső szükség esetén valósulhatna meg. Nos hát Bécsot megmenti a kínos zavartól a nagy tudós Méray-Horváth Károly. Ő adta be azt a tervezetet, a mely minden másnál olcsóbb; csak éppen a nyakunkat nem hajtjuk bárd alá. Csodálatos bolondgomba; s valóban lebecsülése a banksoportnak, ha azt tételezi fel róla a jeles kibontakozási szakértő, hogy önálló bank helyett ezt a semmit elfogadja. Akkor zaj után ilyen semmivel állani a nemzet elé: valóban közönséges humbug volna.

Legérdekesebb az a szédületes önértzet, mellyel a lícitáló politikai vigéc ur önmagáról nyilatkozik. Akár így is kezdbette volna: Mi I. Méray-Horváth Károly . . .

A legfrissebb tavasi csemege, politikai bolondgomba egész nagyságában a következő:

Azokkal a tendenciózusan hazug hírekkel szemben, melyek a kibontakozás körül terjednek, ki kell jelentenem, hogy a király előtt és a függetlenségi párt vezére előtt csak ez az egy konkrét kibontakozási terv fekszik:

I.

A király méltányolva a függetlenségi pártnak azt a lojális törekvését, hogy az ország többségét egy a disztia érdekeinek is megfelelő olyan gazdasági politikának akarja megnyerni, amely egyrészt megőrveszti az ország materiális erejét, másrészt

pillanatra: szívében megőrzi a szent tűz maradványait, a vallás, az erkölcs szikráját, amely újból képes föllobogni. Kedvetlenül teszi a rosszat, ami nyilván mutatja, hogy nem arra nevelték; szembeszökő tanubizonyosságul a jó szerzetesnők buzgó munkálkodásának: éppen úgy, mint az ősi márványszobrok, amelyeket a barbár kéz megcsönkített, de pusztulásukban is reávallanak a nagy művész vésőjére. Éppen azért nemcsak katolikus, hanem másvallású szülők is teljes megnyugvással bizhatják képzőbe való leányaikat e jeles szerzetesnők vezetésére.

A szent Orsolya-rend tagjai 137 év óta működnek Váradon, 50 év óta vezetik ezen tanítónőképző intézetet. E nőszervezet ragyogó erényei, gazdag érdemei előtt meghajol mindenki a mély tisztelet, bálmutat és elismerés legigazibb hódolatával.

Önmagán uralkodni, lemondani arról, amit ösztönszerűleg is birni óhajtunk: ez még akkor is erényes cselekedet, ha valaki egész életében csak igen ritkán gyakorolja; de lemondani örökre mindenről, ami e világon édes és kedves, amit az ember szeretni képes, amit élvezni nincs is tiltva; elhagyni szüleit, testvéreit örökre, mindentől és mindenkétől megválni, akikkel együtt lenni boldogság, akiket szeretni

pedig tartós kezességet nyújt egy kormányképes többség megalkotásához; elvárja, hogy a függetlenségi párt, a céloknak megfelelő kormányprogramot eléje terjeszt és pedig arra az időre, amikor a mai többség az általános választói jog alapján is az ország többségét fogja képviselni.

II.

Arra az időre, amíg egy az általános választói jog alapján összeülő nemzeti képviselőlet létre nem jön, átmeneti kormány alakul, melynek egyetlen és sürgős feladata — az állami élet szükségleteinek kielégítésén kívül — az általános választói jog megalkotása és ennek alapján a választások megjelése lesz. Ha más kormányzati intézkedések szükségessége fordulna elő, az átmeneti kormány csak ideiglenesen intézkedhetik mindaddig, míg az általános választói jog alapján összeülő parlament a függő kérdéseket végleg elintézi.

III.

Az átmeneti kabinet függetlenségi párti és három a király által kijelölendő, semmitéle párthoz nem tartozó politikusokból állítatik össze. A király jelöli ki a pénzügyi és a belügyi minisztert. (Ha azonban kezességet vállalnak arra, hogy az egyenlő és általános választói jogot legalább az 1906-iki paktum alapján alkotják meg, akkor a király a belügyi tárcát is hajlandó függetlenségi emberre bízni.) A politikai államtitkárokat a függetlenségiiek közül nevezik ki, míg a főispánok kinevezéséről, a belügyminiszter javaslatára, a miniszterek többsége dönt.

IV.

A miniszterelnök kijelentéséhez a függetlenségi miniszterek beleegyezése szükséges.

A függetlenségi párt vezére elé juttatott példányhoz még néhány föltételt biggyesztettem, hogy ez a kibontakozási terv kizárólag az én szellemi tulajdonom és így az, aki azt magáévá tenné, mintegy becsületbelileg kötelezi magát velem szemben, hogy az 1906-ikihez

szabad; örök árvaságra elszánni magát, hogy a családi élet örömeit sohasem ismerje, annak terheit azonban mindig viselje; egész életén át csak idegen gyermekek gondozásában és nevelésében fáradozni, gyakran minden elismerés nélkül, sokszor a kaján irigység, aljas meg-rágalmaztatás árán is, és soha azon reménnyel, hogy fáradozni e földön megjutalmaztassanak; lemondani az ifju kor minden reményéről, szépségeinek ártatlan kedvteléseiről s örömét egyedül a szegénységben és visszavonultságban találni; látni, hogy testi és lelki erejét kimerítő munkálkodásának közepette mint hervad el sokszor élete virágának legszebb éveiben: oly erény, amelyet egyedül a katolikus vallás, a minden eszményi és fölséges erénynek termékeny anyja képes nemzeni; ez oly nagy önfeláldozás, amelyet talán sokan nem is értenek meg, de tisztelni mindnyájan önkéntelenül kényszerülünk.

Ilyen erények előtt hajolunk meg mindannyian a mai ötvenéves jubiláris ünnepen, midőn azok hőslélekű bajnokai: a nagyon tisztelendő fejedelmasszony, a tisztelendő máterek és nővérek felé fordulunk tartozó tiszteletünk és elismerésünk legőszintébb kifejezésével. Lelkük föl önteláldozó működésük jutalmát híven és szentül teljesített kötelességük édes öntu-

WIKUS

CZUKRÁSZATA ÉS
CSOKOLÁDE GYÁRI LERAKATA
NAGYVÁRAD.

FEKETE SAS PASSAGEBAN.

TELEFON 163.

ját *Szolcsányi Béla* közigazgatási gyakornok tb. aljegyzőt a polgármester a kihágási ügyosztályba osztotta be.

*** Közigazgatási ülés a városnál.**

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön, június 3-án délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

*** Új életpálya a művelt osztályhoz tartozó nők számára.**

A magyar állami gyermekvédelem, ez a külföld által ismételtlen intenzitáshoz elismert magyar kulturális intézmény, hatalmas fejlődésében újabb fontos lépéshez jutott. A magyar állam által idegen családban gondozott 50.000 gyermek fölött eddig a felügyeletet a község orvosa mint teleporvos, a község társadalmából alakult telepbizottság és a központból kiküldött orvosok gyakorolták. Minthogy az ellenőrzés a családban nevelés rendszerének főtevézője, *Andrássy Gyula* gróf elhatározta, a községekben családoknál elhelyezett gyermekek hathatósabb ellenőrzésére művelt osztályhoz tartozó nőket (főleg tanító- és óvónőket) mint telepfelügyelőket alkalmazni. A telepfelügyelő a gondjaira bízott gyermekekkel egy faluban lakik. A szellemi és testi fejlődésére felügyel, sőt azt irányítja is. Úgyel, hogy a nevelőszülő a gyermek szülője és ne mostoha szülője legyen. Minthogy a telepfelügyelőnek kell, hogy a gyermek gondozásáról és csecsemő táplálásáról és az állami gyermekvédelem szervezetéről tiszta és modern fogalmakkal bírjon, a belügyminiszter elrendelte, hogy a telep felügyelői állásra pályázók az aradi állami gyermekmenhelyben elméleti és gyakorlati tanfolyamot tartoznak végezni, melynek sikeres befejezése adja meg a képesítést az állásra. A tanfolyamot az aradi gyermekmenhely igazgató-főorvosa *Dr. Leitner Ernő* vezeti, aki f. évi június hó 15-én kezdődő tanfolyamra jelentkezéseket elfogad. A felvételre jelentkezők kérvényüket, június hó 8-áig, az iskolai és erkölcsi bizonyítványaikkal felszerelve Aradra, az állami gyermekmenhely igazgatóságának küldjék be. A tanfolyam ingyenes és a jelentkezők esetleg ingyenes el látásban is részesülhetnek.

*** A mezőtelegdi templom rejtett műkincsei.** Az elpusztult mezőtelegdi református templom megmaradt falain a mezőtelegdi emberek igen értékesnek látszó jelenségeket találtak. Ugyanis a tűzben lepattozott meszelés alatt, ott ahol azelőtt egyáltalán semmi sem volt, régi 5-600 éves falfestések részei tűntek elő. A laikus mezőtelegdiek nem tudták megállapítani, hogy milyen értéket rejteget a barbár kezekkel bemázolt fal, azért felhívjuk rá az illetékes faktorok figyelmét. Nincs kizárva, hogy a tűz által talán sokkal értékesebb festések birtokába fog jutni a templom, a magyar régészeti gyűjtemény és a közönség, mint eddig volt.

*** Pénzügyintézetek közgyűlése.** Mint már közöltük, f. hó 13-án, vasárnap délelőtt fél 11 órakor tartja a Pénzügyintézetek Országos Szövetségének biharmegyei körzete közgyűlését a kereskedelmi kamara termében. Ez alkalommal *Dr. Hoványi Géza*, a bizottság elnöke, *Dr. Hantos Elemér*, az Orsz. Szövetség főtitkára, *Dr. Popper Ákos* v. igazgató és *Dr. Adorján Armin* ügyvéd, a bizottság titkára működnek közre különféle szakdolgozatokkal. A közgyűlés után *társas ebéd* lesz, (a la carte), melyre már most elfogad jelentkezése-

ket *Dr. Adorján Armin* titkár (Teleky-u. 8. telefon 286) A gyűlésre Biharmegye és Nagyvárad pénzügyintézetei majdnem kivétel nélkül elküldik képviselőiket.

*** Munkásházák építése.** A nagyvárad szocialista párt szervezet már korábban beadványt intézett Nagyvárad városához, amelyben kérte, hogy a város három különböző külső pontján munkásházákat létesítsen. A városi tanács a kijelölt helyeket erre a célra helyesen megválasztottaknak tartja, a kivétel módozataira azonban szükségesnek tartja, hogy az összes illetékes faktorok foglalkozzanak a kérdéssel s ezért kiadta a szépészeti és közlekedési, valamint a pénzügyi szakbizottságoknak a beadott kérvényt.

*** Madách Imre síremlékére — 20 korona.** Nógrádvármegye Madách Imrének, az Ember tragédiája halhatatlan szerzőjének síremlékét óhajt állítani s felkérte Nagyvárad városát is, hogy adakozzék a síremlékre. A városi tanács megemeberte magát s 20 koronát adományozott a síremlékre. Ha valami banketről vagy »tanulmányi« kirándulásról lett volna szó, bizonyára bőkezűbb módon járt volna el a tisztelt tanács.

*** A kerékpárok megadóztatása.** *Dr. Kazay Kálmán* törvényhatósági bizottsági tag indítványt nyújtott be Nagyvárad város törvényhatóságához a kerékpárok megadóztatása tárgyában. Az indítványt a város tanácsa tegnapi ülésén vette tárgyalás alá s bár a kerékpárok megadóztatását kivihetetlennek tartja, az indítványt kiadta véleményezés céljából a pénzügyi szakbizottságnak.

*** Villamoselgázolás a Kolozsvári-utcán.** Tegnap délután 5 óra tájban villamoselgázolás történt a Kolozsvári-utcán az ugynevezett *Weisz-féle ház* előtt. 14-15 éves gimnáziumi tanulók játszottak futkározva az utcán. Amint az 1. számú villamoskocsi ment végig az utcán, a gyermekek ép akkor szaladtak át a sínekre. *Fridl Adolf* volt az utolsó a fiúk között. A kocsi már közvetlenül közel ért hozzájuk s ekkor *Fridl Adolf* és elütötte. A villamosvezető rögtön megállította a kocsit s így nem történt nagyobb szerencsétlenség, csupán a fején sérült meg könnyebben *Fridl*. A mentők beszállították az izraelita kórházba. A rendőrség vizsgálata alapján kitűnt, hogy senkisémm vonható felelősségre ez ügyben.

*** Veszedelmes csalók.** Tegnap délelőtt 1 óra tájban *Pallér József* veszedelmes zsebotvaj, aki alig mástól hónapja szabadult Szamosújvárról a fogházból, *Sulyok Mihály* nevű hasonlóan veszedelmes kaliberű társával beállított *Kulcsár András* Szaniszló-utcai hentes üzletébe, ahol egyikük 40 fillérért kolbászt vett. Átvevén a kolbászt egy 10 koronás bankjeggyel fizetett. *Kulcsár* a visszajáró 9 kor 60 fillért visszaadta. Erre a jeles vevő kijelentette, hogy neki nem főtt kolbász kell, hanem sült és ezzel a kolbászt az áruasztalra dobta és ugyancsak odadobott 5 korona 60 fillért is, és követelte vissza a 10 koronát. Az üzletben levő *Szécsi Károly* hentessegéd látván, hogy kikkel van dolga, nekik esett és kipofozott belőlük 3 koronát. Ezen közben *Sulyok* forgópisztolyt rántott elő, de mielőtt azt használhatta volna, az üzleti alkalmazottak kidobták a veszedelmes alakot. *Pallér* és *Sulyok* fenyegetődzve

távoztak, az üzletben levők ellenben a toloncházra siettek két rendőrért és hosszas hajszát, továbbá elszánt dulakodás után bevitték a veszedelmes két gazembert a toloncházba. *Pallér* és *Sulyok* még itt is dulakodtak a rendőrökkel, mire megvasalva felvitték őket a rendőrségre, hol lezárták őket.

*** Tévesen kivetett illeték.** A *Fekete Sas* és *Zöldfa* épületeit a város évekkal ezelőtt eladta, sőt már az új *Sas* is felépült, a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóság azonban még most is 1070 korona illetékegyenértéket vetett ki Nagyvárad városára. A városi tanács felszólalására a pénzügyigazgatóság a tévesen kivetett illetéket most leírta.

*** Kiegészítés a magán borfogyasztásra.** A magán borfogyasztók egyezkedési tárgyalásának megállapodásait a pénzügyigazgatóság csak részben hagyta jóvá, mert 104 magán borfogyasztónak a megállapított átalányösszegét nem fogadta el, hanem felemelte. Ezek közül a magánborfogyasztók közül 46-an nem fogadták el a pénzügyigazgatóság által felemelt összegben megállapított átalányt s a városi tanács elrendelte, hogy ezeknek a borfogyasztását tételenkénti összegben kezeljék.

*** Halálozás.** Őszinte, igaz részvétellel értesülünk a mélyszégyenről, mely *Gresinczy Antal* bélfenyéri esperes-plébánost sújtotta, édes anyjának: özv. *Gresinczy Antalné* szül. *Sengstschmidt* Erzsébetnek halálával. A köztestületben álló öreg urnó hosszas szenvedés után, élete 76 ik évében hunyt el, általános részvételt keltve az egész környéken. Temetése tegnap, szerdán nagy részvét mellett ment végbe. A gyászszertartást és a bélfenyéri plébánia templomban a requiemet *Fetser Antal* fisz. püspök végezte, segédlettel. A temetésen a község lakosai s a környék intelligenciája nagy számmal volt jelen.

*** Köszönetnyilvánítás.** A legényegylet iránt való érdeklődés általános. Minden időben s minden társadalmi körzetben szó esik róla s nyilatkozik meg iránta a közönség támogatása. Május havában is három jötevő tagot szerzett az egyletnek jó hírre. Ekkor jelentették be az egylet igazgatójánál belépésüket a nagyvárad i igazalmas rendből *Hindlag Jenő* Modest, főgyógyász, *Czuczor Vincze*, oecomonus, és *Jobbágy Konrád*, orvos. Ugyancsak e helyen említünk egy negyedik jötevőt, ki egzébként régi pártoló tagja az egyletnek, *Dobozy János*, jóhírrevo lakatos mestert. Mindnyájuk 10-10 koronányi jótéteményét az egylet halás köszönete mellett nyilvánosan nyugtázza az egylet igazgatója.

*** Felsült zsebmetszők.** Érdekes eset történt tegnap este az érmelléki vonaton. Az esetnek csaknem teljes vagyonával esett áldozatul egy előkelő nagyvárad i uriember. *K. L.* a pünkösdi ünnepeket Székelyhidon töltötte s ez alatt egy nagyobb adásvételi ügyet is lebonyolított. Az ügylet lebonyolítása délelőtt nyert befejezést, melynek megtörténte után *K. L.* egy kávéházba ment, ahol snapszot kért. E közben három előkelőn öltözött egyén jelent meg a kávéházban és csatlakoztak *K. L.*-hez, aki szívesen vette a három uri (?) embert. A társalgás csakhamar az uti tervekre terelődött, amiből a három társ megtudta, hogy *K. L.*-nél 160000 korona készpénz van. A három társ erre pezsgőt rendelt és *K. L.*-el rövid idő alatt szoros baráti viszonyt kötöttek. A pezsgőzés hangos jókedvet fakasztott, ami feltűnő lett. Megjelent a kávéházban ekkor egy hatósági

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA
vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

Minden este
eigány
zene.

közeg, aki felismerte a három társban a vasuti kocsi legveszedelmesebb alakját s azonnal átlátta a helyzetet és figyelemmel kísérte a fejleményeket. A három társ, amikor már elég ittasnak találta K. L.-et, azt indítványozták, hogy most már utazzanak haza Nagyváradra. A társaság el is indult az indóház felé, azonban nem vették észre, hogy mögöttük egy hatósági közeg jön, aki állandóan figyelni őket. Az érmel-leki vonaton másodosztályu jegyeket váltottak és külön szakaszt kértek. A hatósági közeg figyelmeztette az állomás főnököt, hogy mi van készülöben, mire az állomásfőnök K. L.-et a vonaton utazó három csendőr gondjaira bízta. A zsebmetszők egy ideig ott ólálkodtak K. L. körül, mikor azonban látták, hogy a külön szakaszban figyelik őket, melegnek találták a szakaszt és K. L.-t új szakaszba akarták átvinni. Ekkor azonban a csendőrök közbe léptek és K. L.-t a harmadosztályu női szakaszba vitték, a három zsebmetszőt pedig felügyelettel tartották egészen Nagyváradig. Az így elég kompromittáló helyzetbe került K. L. előbb tiltakozott a csendőrök magatartása miatt, de amikor látta, hogy azok nem tángitanak, a közönséghez fordult és azzal mentette ki magát, hogy az ő felesége annyira féltékeny rá, hogy még a vonaton is csendőrökkel őriztetni.

* **Belefult a patakba.** Beéli tudósítónk jelenti telefonon, hogy a Töz-patakba tegnap egy ismeretlen egyén befult. Az illető fürdött s a patak sikos kövein elcsuszott s a megdadt ár elsodorta. Mikor kifogták a szerencsétlenül járt embert, akkor már halott volt. A fözszolgabírótság intézkedett a vízbe fult egyén kilétének megállapítása iránt. Eddig azonban a vizsgálatnak semmi eredménye sincs.

* **Ismeretlen tolvaj.** Köhn Farkas szatócs panaszt emelt, hogy Veres Balázs-u. 5. sz. a. lakásából tegnap viradóra a kabátja zsebében levő tárcából 300 korona pénzt valaki elemelte. A szobában négyen aludtak ugyan, azonban a szobának udvarra nyíló ablakát nyitva hagyták. A tettes itt mászott be és itt távozott el, a tárcát különben üresen az ablakpárkányon hagyta. A rendörség nyomozza a tolvajt.

* **Czillér Imre** mai számunkban közölt árjegyzéke kétségtelenül igazolja, hogy az árak olcsósága tekintetében az elsők között van. De igazolja azt is, hogy csak is idényszerű árak kerülnek — kivételes árban eladásra. Ajánljuk a céget olvasóink szives figyelmébe.

x **G. B. Borsalinó kalapok 8 koronáért minden színben kaphatók**

☛ **Róth M. utódánál.** ☛

x **Hegyi üdülőhely Nagyváradon.** A nagyváradai közönség bár nem szűkölködik a nyári helyiségekben, mégis örömmel üdvözlí az ismert »Karger«-féle vendéglő kerthelyiségeinek megnyitását. Új a bérlő is és ezuttal szakember *Lobermayer* Ferenc áll az üzlet élén. Aki ismeri ezt a maga nemében páratlanul gyönyörű kerthelyiséget a hegy tövében, hogy a legforróbb nyárban is hűs a levegő annak felesleges dicsérni, aki pedig nem látta látogassa meg egyszer és állandó vendége lesz a vendéglőnek.

x **A Pannónia kávéházban** ma csütörtökön június hó 3-ikától kezdődőleg minden este *Horváth* Jancsi fővárosi hírneves és közkedvelt cigányprimás 14 tagu zenekarával hangversenyez.

EGYESÜLETEK.

(**A régész egylet közgyűlése.** A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület ma, június hó 3-án délután 6 órakor tartja a Muzeum épületében közgyűlést. Ez alkalommal a rendes folyó ügyeken kívül érdekes pontja lesz a közgyűlésnek, dr

Karácsonyi János kanonok felolvasása Ember- vadászat Biharban cím alatt.

(**A »Népnevelési Egyesület« gyűlése.** A »Biharmegyei Népnevelési Egyesület« választmánya ma, (csütörtök) d. u. 5 órakor hivatalos helyiségében (Nagypiac-tér közs. polg. fiúiskolai épület I. em. 21. ajtó) gyűlést tart.

MULATSÁG.

* **A legényegylet háziestélye.** A legényegylet június hó első vasárnapján, 6-án háziestélyt rendez Teleky-utca 13. sz. alatti helyiségében. Az estélynek érdekes része lesz a tekeversenydíjak kiosztása. Este 10 órakor tartandó kis szünetben fogja az egylet igazgatója egy bizottság által megállapított nyertesek neveit kihirdetni s a kitüntető medalliont mellükre tűzni. Az érdeklődők szives megjelenését este 8 órakor ezuton kéri az egylet igazgatója.

Z E N E.

Utolsó nap a Koszkol tárlatán. A megyeháza nagyterme holnap ismét a régi szürke ruhába öltözik Koszkol Jenő képkiallítása ugyanis még csak ma áll nyitva a nagyközönség részére. A kiállítás igen jól sikerült, a képek nagy része elkelt. Képet vásároltak többek között Glacz Antal főispán, aki három darabot vett, dr Várady Zsigmond, dr Mártonffy Marcell, dr Sámson Márton, S. M. Moskovits Farkas, Hlatky Endre, Köszeghy József, Rigó László, dr Szirmay Kálmán, S. S. Szados 2—2 képet, dr Adorján Emil, M. K., Batizfalvy Elza, Hányi László, özv. dr Harrach Józsefné és özv. Hamary Kornélné, akik egy-egy képet vásároltak. A tárlatot melegen ajánljuk olvasóink pártfogásába.

TANÜGY.

A Szigligeti Társaság választmányi ülése.

Tegnap délután 5 órakor tartotta rendes havi ülést a Szigligeti Társaság választmánya. Jelen voltak:

Rádl Ödön elnök, Glacz Antal, dr Imrik Péter alelnök, dr Hoványi Géza, dr Adorján Ármán, dr Mártonffy Marcell, dr Krüger Aladár, Láng József, Báthory Ferenc, dr Márkus László, dr Gyémánt Jenő, Huzella Gyula, dr Berkovits Ferenc választmányi tagok.

Az elnök ünneplése.

Mielőtt az ülés kezdetét vette volna, dr *Imrik* Péter emelt szót, üdvözölve *Rádl* Ödönt, a Társaság elnökét. Tapasztalásból tudjuk ugyan, hogy a mi szeretett elnökünk ellensége minden külső ovációnak. Éppen ez okozta, hogy tartózkodott a Társaság minden ostentatív ovációtól. Ugy van azonban meggyőződve s hiszi, hogy ez lesz az elnöknek is a gondolata, hogy ez a szigorú álláspont nincs ellentétben azzal, ha a választmány tagjai megragadják a mostani alkalmat s azt családi ünnepnek tekintve, a királyi kitüntetés alkalmából az elnököt őszinte szeretettel üdvözlí. Ez a legfelsőbb elismerés igazi érdeméért font babért *Rádl* Ödön homloka köré. Szívükből öbajtja mindenki, viselje a kitüntetést még számos éveken át s Isten áldása vezesse sikerre minden törekvését.

Rádl Ödön az üdvözlésre meghatottan mondott köszönetet. Igazsága volt az üdvöz-

lőnek, mikor azt mondta, hogy őt a nyilvános ünneplés feszélyezi. De éppen azért ki kell jelentenie, hogy ez a mostani baráti, családi jellegű felszólalás igen jól esett. Nem tudja, megérdemelte-e a királyi kitüntetést; de az bizonyos, hogy az ő érdemeiben kiváló része van a Szigligeti-Társaság választmányának, melynek tagjai vele mindenkor vállvetve, lelkesedéssel működtek közre. A jó kívánságokat hálásan köszönve, azokat igaz szívvvel viszonozva s kéri a választmányt az eddigi eredményes, összhangzatos munka tovább folytatására.

A választmány az elnököt beszéde után zajos éljenzéssel ünnepelte.

Az új népkönyvtár.

A Muzeumok és könyvtárak felügyelősége értesítette a Társaságot, hogy a negyedik népkönyvtár felállítására hajlandó 1000 korona értékű könyvet adományozni. A könyvtár a külvárosi elemi iskolában lesz elhelyezve s ott már a folyó év őszén megnyitható lesz. A könyvtár kezelőjének a népkönyvtár bizottság *Mikusay* József polgári iskolai tanárt jelölte ki. A választmány a jelentést tudomásul vette.

Dús László Rákóczy éposza.

Dús László, a társaság tagja beadványt intézett a Társasághoz, melyben előadja, hogy epikai költői munkásságát folytatva, a Rákócziak korát választotta tárgyul s az első époszt 15 énekben befejezte. Címe: A trónkereső, Rákóczi Györgyről szól s Nagyváradon is játszik. Az époszt beküldte a szerző *Mikszáth* Kálmánnak, aki igen elismerőleg nyilatkozott a műről; csak dicsérni tudta a munkát s kiemelte, hogy »elsörendü szépségek vannak benne«. *Singer* és *Wolfner* cég is, a hová *Dús* műkiadás végett fordult, azt írja, hogy igen értékes munka, azonban mivel a közönség ma verses könyvet nem vesz, csak a nyomtatási költségek előlegezése fejében hajlandó a kiadásba belemenni. Felajánlja ezek alapján *Dús* László a munkát a Szigligeti-Társaságnak kiadás végett.

A választmány örömmel vette tudomásul érdemes tagtársának hazafias írói munkálkodását. Mindazonáltal arra való tekintettel, hogy a Társaság a Szigligeti életrajzára hirdetett pályázattal s az évkönyv kiadásával anyagi erejét hosszú időre lekötötte, sajnálattal kell megállapítani, hogy az egész kiadási költséget nem viselheti, azonban a műnek *Mikszáth* által is elismert irodalmi értékére, valamint hazafias tendenciájára is, a kiadási költségekhez hajlandó 200 koronával hozzájárulni.

Folyóügyek, a közgyűlés előkészítése.

A Társaság beadványt intézett a városhoz, melyben kérte az évi 200 kor. segélynek 500 koronára való tölemelését. A választmány reméli, hogy a kérvény kedvező elintéztést fog nyerni.

A földmívelési miniszter két, egyenkint 100—100 kötetből álló könyvtárat bocsát a népkönyvtárak rendelkezésére. Az adományért az elnökség köszönetét fejezte ki.

Az évi közgyűlés határidejét a választmány június 27-én d. e. 10 órára tűzte ki. A számvizsgáló bizottság jelentését, a költségelirányzatot tudomásul vették. A Szigligeti pályázat eredménytelenségét kell a közgyűlésnek jelenteni; a közgyűlésnek javasolni fogják, hogy az életrajz megírását bizza ismét a választmányra.

A tisztujítás előkészítésére kiküldtek egy bizottságot, melynek elnöke dr *Márkus* László, tagjai dr *Mártonffy* Marcell, dr *Gyémánt* Jenő, dr *Krüger* Aladár és *Sas* Ede.

Dr *Hoványi* Géza bejelentette, hogy a Szigligeti-szobor nem lesz készen az ősszel, csak a jövő évben. A költségekből mindössze 900 korona hiányzik, ez az összeg azonban remélhetőleg ez évben összegyűjthető lesz.

△ **Magánvizsgálatok a főgimnáziumban.** A nagyváradai premontrei főgimnáziumban a magánvizsgálatok írásbeli része június

hó 14-én, szóbeli része június 15-én tartatik meg. A vizsgálatok reggel 8 órakor kezdődnek. Nagyvárad 1909. évi június hó 2 án. Az igazgatóság.

KÖZGAZDASÁG.

= Megint a sáska. A székelyhidi járáshoz tartozó Nagyléta község határában most ismét megjelent a sáska. Ezuttal még elég korán észre vették a veszedelmes rovar és már hozzá is fogtak a pusztításához. A sáska-irtást 24 géppel végzik állandóan *Vidovich György* nyug. főszolgabíró vezetésével *Jablonsky* rovarani állomási kiküldött felügyelete alatt. Érdekes, hogy a nagylétei nép nem akart résztvenni a sáskairtásban és csak büntetés terhe alatt ment ki az inficiált területekre a hatóságok segíteni.

= Szállítások a katonaság részére. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a polai cs. és kir. tengerészeti kikötő parancsnoksága a haditengerészet részére szükséges bőrnemű-anyagok, továbbá vászon, pamut-vászon, kék vitorlavászon és különböző minőségű posztó-szövetek szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Miről az érdekelteket azzal értesítjük, hogy a szóban levő anyagok szállítására vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában, a hivatalos órák alatt d. e. 8—d. u. 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1909. június 2. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. kereskedelmi tanácsos, elnök. *Dr. Sarkadi Lajos*, titkár.

= A katonaság élelmezése a margittai gyakorlatokon. A m. kir. budapesti I. honvédkerület hadbiztonsága, az 1909. évi július 11-től július 31-ig terjedő időben Margitta és környékén stb. megtartandó gyakorlatok alkalmával a m. kir. honvédsapátok részére szükséges termények és anyag járandóságok szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1909. évi június hó 11. d. e. 9 óra. A pályázati ajánlatok a budapesti m. kir. I. honvédkerület hadbiztonságához adandók be.

A szállításra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8 d. u. 2 óráig megtudhatók. Nagyvárad, 1909. június 2. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. *Huzella Gyula*, kir. keresk. tan. elnök. *Dr. Sarkadi Lajos*, titkár.

Budapesti tőzsdetuósiítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, június 2.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909.	50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	—	13.97
Buza ápr.	—	11.80
Rozs okt.	—	10.29
Zab májusra	—	—
Zab októberre	—	7.78
Tengeri máj. 1909.	—	7.86
Tengeri jul.	—	8.05
Tengeri májusra 1910.	—	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	—	634.—
Osztrák magyar államvasúti részvény	—	736.75
Leszámitoló bank	—	482.—
Rimamurányi	—	572.—
Osztrák-m. államvasúti részv.	—	697.50
Kőszuti vasút	—	552.—
Városi villamos vasút	—	269.—

ÁVIRATOK.

Parasztlázadás Madridban.

Madrid, június 2. Mintegy 200.000 paraszt szövetséget kötött a nagybirtokosok és főkepek ellen. A szövetség még a legvégső összetűzésektől sem riad vissza. Kisebb összeütközések már történtek. A szövetség kimondotta, hogy egyáltalán nem fog engedni és ha fel is oszlatják, titkos társulatokat fog alkotni és megkezdi pusztító útját.

Zeppelin újra felszállt.

Schemmerberg, június 2. A Zeppelin II. léghajó, miután magát gázzal ellátta, éjjel 12 óra 40 perckor ismét felszállt. — Friedrichshafenből jelentik: a Zeppelin II. a Friedrichshafenből 60 kilométernyire északra lévő Schemmerbergnél gázkészletének kifogyása következtében kötött ki. A gázvesztés az éjszakai lehűlt hőmérsékletnek volt elkerülhetetlen következménye. A leszállás simán és biztosan ment végbe. Egy később Friedrichshafenből érkezett távirat hírül hozza, hogy a Zeppelin II. léghajó reggel 6 órakor kikötött Mansellben. — Friedrichshafenből táviratozzák: Gróf Zeppelin munkásaival egész éjjel automobilon utazott és fél 6 órakor ideérkezett. Azonnal a manselli vizicsarnokba ment, ahol ma reggel a léghajó kikötött. — Berlinből jelentik: A Zeppelin II. felszállásáról kijavított állapotában következőket jelentik Göppingenből: Körülbelül 7000—8000 ember volt a léghajó balesetének a színhelyén, amikor gróf Zeppelin Friedrichshafenből jövet ott megjelent. A rend fenntartására kiküldött katonaság kevésnek bizonyult. az összes kordonokat áttörték. Óriási néptömeg rohant a léghajó felé és elemi erővel tört ki a lelkesedés. A gróf a léghajó első gondolójába szállt, mire újból óriási örömmujongás tört ki. A gróf percekig eredménytelenül fáradozott, hogy rendet csináljon. Jelekkel mutatta, hogy beszélni akar. Végre lecsöndesedett a tömeg és Zeppelin gróf tüdejének teljes erejét megfeszítve kiáltott, hogy lépjenek hátrább, mert különben a léghajó nem tud felszállani. Pár perc alatt elegendő szabad tér támadt a léghajó körül és felszállt. — Stuttgartból jelentik: A nap melege folytán és azért, mert a motorok nem voltak képesek elég erősen dolgozni, a léghajó 1000 méterrel magabbra emelkedett, mint kellett volna. Estefelé a léghajó lejjebb ereszkedett és minthogy elegendő ballaszt volt benne, leszállhatott és kiköthetett.

Rendőrök, akik Péter királyt éltetik.

Eszék, június 2. Az alsóváros egyik vendéglőjében több itt lakó ugynevezett Karagyorgye-dalokat énekelt. Kurz és Bogdánovics városi rendőrök is velük énekeltek. Az éneklők éltették Péter királyt. Amikor a rendőröket a jelenlevő horvátok kérdőre vonták, hogyan énekelhetnek ilyen szerb dalokat, azt válaszolták, hogy ők szerb rendőrök. Antonovics rendőrkapitány felfüggesztette őket.

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: **Faragó Béla.**

(Folytatás.)

47

És most még bámulatra méltóbb dolog történt. Ilona csárdást táncolt. Az egész publikum pesti szokásként megállt nézni, ami nem nagy tisztelet egy táncosnőre. Közbe-közbe elejtette zsebkendőjét, s ő is le akart érte hajolni táncosa is. Ebből származott a vigadói csárdás 422-ik figurája, hogy a táncos ejti el a zsebkendőt s csizmája orrát fricskázva emeli fel azt levegőbe dobja és claquejával kapja el.

Az a vigadói multság, hol Ünnepey Parázsék legelőször résztvettek, több külföldi ember tiszteletére volt rendezve.

A minissteri tanácsosnak feltűnt a szép Ilona, s az apró, de imponálni tudó Móni bácsi, kinek ünnepeyességéhez egy érdemrend hiányzott, már csak a külföldiek kedvéért is, mert a tanácsos ur úgy látja, hogy aránylag kevés az érdemrend s bohóság előre fel nem tűzni a cotillon-ordót. Oda fordult a főispánhoz, a kinek a megyéjébe való Móni bácsi.

— Ugyan kérlek méltóságos uram, szíveskedjél megmondani, hogy ennek az izé... Parásznak micsoda érdemei vannak?

— Micsoda? Hm. A felesége igen sok pénzt árul a majoránából, meg a káposztamagból.

— Tehát mezőgazdasági érdemek. Köszönöm.

A főispán sietett azonnal Móni bácsihoz, karonfogva egy tourt sétált vele és szeméretetette, hogy nem jár a megyegyűlésekre, s nem jött szavazni a kormányparti jelöltre, pedig az az ő veje.

— Jövőre méltóságos uram, befolyok a választásokra...

Elváltak.

A főispán utána nézett és megjegyzé, hogy ez az Ünnepey Parázs csakugyan jól tud reprezentálni és eddig még egy deputációban sem vett részt.

Móni bácsi boldog volt. Ennyi eredményre ilyen rövid idő alatt nem számított. Hazafelé mentőkben neki külön bérkocsi jutott. Mikor kinyitotta a kocsit ajtaját, a portás besegítette s megméltóságozta... Bérkocsisa lovai idegeskedtek, elhajtott mielőtt borralvalót adott volna. A portással senki sem hitette el többé, hogy Emánuel ur nem »méltóságos«. Bizonyosan főispán, gondolta magában, mert az urirendeket csak jól ismeri és nyomban megtekintetesurazta egyik polgár miniszterünket, ki bérkocsi helyett csak egy fogatut használt.

Kelenföldi Anasztázia az elváláskor öntelten fordult Móni ur elé:

— Nos, haladunk ugy-e?

— Ha így megy, lassankint a herceget is elengedhetjük ugy-e?

— Még most nem.

Anasztázia jól tudta, hogy az a titokzatos-ság, mely őket körülveszi, az használ legtöbbet Móni bácsi jövendő nagyságának.

De mi is az a nagyság? e felett gondolkozott Móni ur. Ha az ember jó könyvet ír, kitűnő gazda, jó hivatalnok, háziur, képviselő? Oh nem, felelt saját kérdésére, hanem mikor az ember az egész nagyhatalmu világgal te s tu van.

Álmában már a király főudvarmesterével is pertu volt. Melle tele volt érdemrenddel, megkapta a kamarasságot és fiának fogadta a trónörökös.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKIOS GYULA.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér. **A legkisebb hirdetés 40 fillér.**

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi — Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Bártfai cukrász.

Fő-u. Gerliczi-ház. május 1-től kitűnő fagyialtot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér. Minden e szakba vágó megrendelést a legutányosabban fogadok el.

bőr-munkákat is készítenek a legjobb kivitelben. Készítve tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem. Raktáron tartok mindenféle francia (óvszerek) különlegességeket, ami a legutányosabb árakban kaphatók. Női cikkeknél női kiszolgálás.

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztyűs, Nagyvárad, Sas szálloda. (Passage.) Készítenek saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérvkötőket továbbá háskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkákat a legutányosabb árban, jóállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkösöket, valamint mindennemű másféle szarvas-

Lakás

keresőknek ajánljuk próbálkozzanak meg a Tiszántúli apróhirdetéseivel.

Egy

egészen új amerikai rendszerű 4 oktávós 3 változatu harmonium olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban.

MOSKOVITS

anatómiai cipők a legjobb.

Alapított 1889-ben.

Alapított 1889-ben.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz a TELEFON 180. — TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szíves figyelmébe ajánlom »Emke« parquette és padló fénymazam, kerti butor festékeim mindenféle színben brundinom, butor, réz és ezüst tisztító szereim és cipőcrémem. Vevőimet 20 év óta elismert pontos kiszolgálásban és olcsó árban részesítem.

!! **Kérem cimemre ügyelni.** !!

UJ! UJ! UJ! SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű díszítő és butorra való paszományok készítői

Fővárosi ízlés! Olcsó árak!

Modern munka!

!! **Költségvetések díjtalanul!** !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert utca 16. szám alatti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butor raktáron van, Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Butor tisztítást és szakszerű javításokat a legolcsóbban végez. Butor-zükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a fenti céget felkeresni.

Képeslap nagy áruház!

Benkő Artur

könyv- és papirkereskedése Modern Antiquariuma

Nagyvárad, Rákóczi-ut 10.

Helyi és vidéki telefon szám 870.

Állandóan raktáron vannak a világirodalom újabb és nevezetesebb termékei, melyekből kiválasztva megtekintésül is küldök. Hazai és külföldi jogi és technikai munkák, dísz- és ajándék-művek, ifjúsági iratok, képeskönyvek, regények gazdag raktára. Tan- és segédkönyvek, továbbá az összes tanintézetekben szükséges könyvek nálam előnyösen és gyorsan beszerezhetők. Elfogad megbízást könyvtárak berendezésére és felszerelésére, meglévő kiegészítésére és állandó karbantartására, ugyiszinte előfizetéseket a világ összes lapjaira a leggyorsabb kézbesítés mellett. (Odon) Antiquarium könyvek fél áron. Papíráruk, levélpapír, díszdobozok. Zeneműraktár. Írószerek és modern iroda berendezések nagyvárosi raktárban.

SZABÓ JÁNOS

uri divát szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak főtálmazva.

Modern szabás. Ízléses munka.

Fő-utca. (Gerliczy-palota)

Tanuló felvétetik.

Legrégibb és legmegbízhatóbb

nyaralási vállalat!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni a célra épült és fővárosi mintára berendezett

Molykár elleni megóvó és biztosító vállalatunkra,

melyet a Heiman Lipót és Tsa cég eddigi nyaralási vállalatával tette-mesen kibővítettünk.

Elfogadunk nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szőrmé árúkat, függönyöket, szőnyegetek stb. Azokat saját műhelyünkben kijavítva, hiba nélkül szolgáltatjuk vissza.

Kivánsatra azokért házhoz küldünk; az üzlet tűz- és betörés ellen biztosítva van. Becses pártfogást kérve maradtunk

Kiváló tisztelettel

Zboray Gyula és Társa szücs üzlet Fő-utca 7. szám.

Telep Körös utca 32. (Saját-ház.)

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ-

zel gyomor, oese-hólyagés belbántalmaknál valaminth asthma, bronchiale, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

Kapható Wurst József fűszer, csemege- és ásványvíz kereskedésében N. Várad, Rákóczi-ut 7. sz.

Belépési felhívás a 7-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizettetni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hiteligenyeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellyel, hogy a **takarékosság ügyét szolgálja** tagjainak betétek négyötöd része erejéig kölcsönt is nyújt.

Felvételidíj üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet igazgatósága.

Biró István

cipész mestsr

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipőket, kifogástalan szabásuakat. És **egyéves önkéntes uraknak** minden fegyvernemhez cipőt, csizmát előírás szerint legutányosabban. —

Olcsó árak!

Pontos munka!

CZILLÉR IMRE Nagy áruháza

meglepő olcsó árjegyzéke.

NAGYVÁRAD
Rákóczi-ut 5. sz.

Fr. 1 75 Divat-ernyő. Czillér Imre nagyáruháza. 1 drb gyermek-ernyő 60 kr. 1 drb női-ernyő 1.60 kr. 1 drb férfi ernyő 1.80 kr.	Páratlan olcsó árak.	Fr. 1.20-tól feljebb. Zefir férfing. Czillér Imre nagyáruháza. Turista-ingek Gallérok Szines és fehér kézelők Kaucsuk gallérok és kézelők.	Fürdőcikkek. Czillér Imre nagyáruháza. Mosóruhák Fürdőköpenyek Fürdőkalapok és cipők.
63 krajcár. Flór-harisnya. Czillér Imre nagyáruháza. Oriási választék női, férfi- és gyermekharisnyákban :: Rend- kívül olcsó árak . . .	55 krajcár. Gyapju delain. Czillér Imre nagyáruháza. Ruhávasznak, kretonok, batisztok, angol zefírek olcsó urusítása.	67 krajcár. Batiszt alsónadrág. Czillér Imre nagyáruháza. Frisch féle patent alsónadrágok lerakata. Eredeti gyári árak.	48 krajcár. Sportsapka. Czillér Imre nagyáruháza. Sveaterek, lábszárvédők és övek mélyen leszállítva.
98 krajcár. Glace-kezttyü. Czillér Imre nagyáruháza. A legfinomabb női kezttyük 1.20 krajcárért lesznek elárúsítva.	47 krajcár. Csipke szövet. Czillér Imre nagyáruháza. Creppe de Soa Creppe de Chin Szines tüllök Zsinórdiszkek Szalagok Diszgombok.	35 krajcár. Selyem nyakkendő. Czillér Imre nagyáruháza. Oriási raktár miatt nyári nyakkendők 20 kr :: Selyem nyakkendők legolcsóbban.	Bőrtárcák. Czillér Imre nagyáruháza. Kézitáskák Bőr- és selyemövek Kézelőgombok Fésük Ruha, haj és fogkefék Illatszerek Sétabotok Solingeni acélárak.
45 krajcár. Selyem-kezttyü. Czillér Imre nagyáruháza. Egész és fél női flór és selyem kezttyük páratlan olcsón leszállítva . . .	Csipkék 3 krajcártól feljebb.	10 krajcár. Férfi sokni. Czillér Imre nagyáruháza. Férfi harisnyák Zoknik és Nyári alsó ujasok és nadrágok a nagy raktár apasztása céljából mélyen leszállított árban.	Kész női fehérneműek. Czillér Imre nagyáruháza. Valódi rumburgi vásznak, sifonok, szépeességi vásznak és asztalneműek eredeti gyári árakon. Mennyasszonyi keletgyék.
19 krajcár. Batiszt zsebkendő. Czillér Imre nagyáruháza. Női-, férfi- és gyermekzsebkendők, tulnag raktár miatt a legolcsóbban árusítatnak.	Női diszkalapok. Czillér Imre nagyáruháza. Kalaptormák Autósapkák Fátyolok Kalapdiszkek igen olcsón.	50 krajcár. Girardi kalap. Czillér Imre nagyáruháza. Panama kalap 2.25 Kemény kalap 1.50 míg a készlet tart.	Kézimunkák. Czillér Imre nagyáruháza. Kézimunka hozzávalók, madeiravászonmunkák, máramarosi, hunyadi és kalotaszegi különlegességek . . .
65 krajcár. Pangis selyem. Czillér Imre nagyáruháza. Taffotta-, ottomán-, duchesse-, messalin, Japán-, Ruha-, bluz és Joupon-selymek igen olcsón.	15 krajcár. Sweizi himzett csik. Czillér Imre nagyáruháza. Sweizi himzett szövetek Csikok és betétek Ajourok leszállított árban.		

Czipőkülönlegességek Czillér Imre nagyáruházában: Speciális gyermekcipők, női félcipők, tennisz-cipők,

tornacipők, reggeli cipők, házi cipők.

Gyermek-ruhácskák: kötények, kalapok, fejkötők.

Ő csász. és Apost. kir. Felségének Legfelsőbb elhatározása
folytán a polgári jótékony célokra szánt

XXXIX-İK CSÁSZ. KIR. ÁLLAMSORSJÁTÉK.

Eze az Osztrák birodalomban törvényesen engedélyezett egyellen pénzsors-
játé 18.299 nyereményt tartalmaz készpénzben 513.600 korona összegben

A főnyeremény **200.000** korona.

A nyeremények kifizetéseért a csász. kir. lottójövedék kezeskedik.

A húzás visszavonhatlanul 1909. június 17-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a csász. kir. államsorsjáték osztályánál, III. ker., Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a.,
továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, távirda- és vasuti hivataloknál, váltóüzle-
tekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen
küldetnek szét. **A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztály).**

A Nagyváradi Hitelbank Részvény-
társaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-
tér és Zöldfa utca** sarkán levő **Deutsch
K. I.-féle** ház emeleti helyiségébe he-
lyezte át.

Bejárat a Zöldfa-utcai részen.

Biró László

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz. Saját ház.

A nagyváradi tisztviselő fogyasztási szövetkezett
szabója.

Telefon 832.

Telefon 832.

EURÓPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely.
Nagyvárad legszebb — vadregényes
kertje a negy tövében. Minden este
elsőrangú mozgófénykép előadás. *Ki-
zárólag saját szüretelésű borok* Fris-
sen csapott kőbányai sör. Esténként
cigány zene. Kitógástalan magyar
:: konyha. Polgári árak. ::

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYAS«
gyógyszertárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

Üzletáthelyezés.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közön-
séget és főtisztelendő papságot, hogy f. évi
Június hó 1-től üzletemet a **megnagyobbodott**
forgalom folytán Szent János-utca 32. sz. alá
saját házamba helyezem át, ahol a **legjutá-
nyosabb** árban készítek a legújabb bel- és
külföldi szövetekből papi- és polgári ruhákat
és azonkívül állandóan raktáron fogok tartani
a **legolcsóbb** árban kész férfi és fiu ruhákat,
gallérokat és papi köpenyegeket stb.

Számos látogatást és megrendelést kér

Vajnovszky Károly
papi- és polgári szabó.

Nemzeti Szálloda Nagyvárad, Kert-u.

SZÁLLODA. . . ÉTTEREM.
KÁVÉHAZ.

:: ORIÁSI KERTHELYISÉG ::

Nagyvárad egyik leg-
szebb kerthelyisége meg-
nyílt.

Ma este mozgófénykép
előadás a legszenzációsabb
műsorral.

KITÜNŐ HEGYI ÉS FAJBOROK

KŐBÁNYAI VILÁGOS ÉS
::: BARNA SÖR :::

ELSŐRENDŰ MAGYAR
::: KONYHA :::

ZÓNAREGGELI,

FIGYELMES KISZOLGÁLÁS

Tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN
vendéglős.

Félix gyógyfürdő.

■ Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett. ■

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógy-
javallat fürdő alakjában, csusz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségek-
nél, idült méh és petefészkek gyulladások, méh-hurut, medencebeli sejtszövetlob
és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, ma-
kacs székrekedésnél, maj és epehólyag betegségek-
nél, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **Izap** fürdők.

1908 évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakó szoba, kitünő
vendéglők, jutányos étlap árak, állandó elsőrendű cigány zene, vasárnapon-
ként katonazene, tennis pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május
1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta, távirda, interurban telefon.

Curtaxe és zenedij nincs! — Prospektust küld az igazgatóság!

A 4 százalékos korona járadék
június 1-én esedékes szelvényeit

már május 20-tól kezdő-
:: dőleg költségmentesen ::

váltja be a

*Biharmegyei kereske-
delmi ipar- és termény-
hitelbank.*

BARTA IMRE
SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést,
mázolást, tapétázást és min-
den e szakmába vágó mun-
kát olyan árban, melyért
= senki el nem készíti. =

KITÜNŐ AJÁNLATOK!!

! Hegyi üdülőhely Nagyváradon !
Páratlan a maga nemében!
Löbermayer Ferencz

(Karger-féle)

nyári étterme és kerthelyisége

— Vizezék-utca 36. szám alatt. —

A város legjobb tekepályája.

Ez évben először; meleg konyha.

Csak's Karger-féle saját termésű borok.

Pontos kiszolgálás.

Cigányzene.

!! A város legárnyasabb kertje !!

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvételnek

Telefon 491. szám

**Eredeti saját gyártmányu
ESSLINGENI FAREDŐNYÖK**

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok,
tűzhelyek, sirkerítések, csavarárúk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál
Szent János-utca 25. szám Versenyképes árajánlattal szívesen szolgálók.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvételnek

Telefon 491. szám

Amerikai higienikus

ágytolltisztító intézet.

Dr. H. Silvermán és Társa

Nagyvárad, Alapi-utca 2. sz.

Elismerőleg nyilatkoztak alanti nevezett szakorvosok u. m. : dr. Baróthy Ákos városi tisztí orvos, dr. Fráter Imre biharmegyei közpórházi igazgató-főorvos, dr. Fischer Imre izr. kórház főorvosa, dr. Mayer László városi tisztí orvos, stb. ezen higienikus ágytolltisztító intézet, mely villanyerőre van berendezve és egyike a legnagyobb ezen a téren, képes 10 órai működése alatt 250 kgr. tisztított és sterilizált ágytollat szállítani, ezen vállalat 3 hóig marad itt, ezen idő alatt mindenki meggyőződhetik ezen valóban egészséges vállalatról, a tisztítás azonnal a megrendelő személyes ottléte alatt fogatosítottatik, mivel, ezen géppel óránként 22 kgr. szép tiszta higienikus sterilizált pormentes tollat kaphat vissza, mivel a gép ezen célra berendezett üvegfallal elválasztott zárt helyiségben láthatóan működik és így a megrendelő saját felügyelete alatt lesz a tisztítás fogatosítva, ezen célszerű vállalat, már egészségi szempontból is ajánlható, mert érdekében van minden figyelmes háziasszonynak a higienikus tisztaságot házában és családjában fentartani. Az árak igen mérsékelték, amennyiben 34 fillér kilogrammra, holott Budapest, Bécs és minden külföldi városban 60 fillér díj számítatik.